

Środa, 6 kwietnia 2022 r.

P9_TA(2022)0112

Globalne podejście do badań i innowacji – Strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie globalnego podejścia do badań i innowacji: strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie (2021/3001(RSP))

(2022/C 434/04)

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z 18 maja 2021 r. pt. „Globalne podejście do badań naukowych i innowacji – Strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie” (COM(2021)0252),
 - uwzględniając komunikat Komisji z 30 września 2020 r. w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej na rzecz badań naukowych i innowacji (COM(2020)0628),
 - uwzględniając komunikat Komisji z 11 grudnia 2019 r. pt. „Europejski Zielony Ład” (COM(2019)0640),
 - uwzględniając przyjętą 25 września 2015 r. rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ zatytułowaną „Przekształcamy nasz świat – program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030”,
 - uwzględniając porozumienie paryskie zawarte na podstawie Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu ⁽¹⁾,
 - uwzględniając pytanie do Komisji w sprawie globalnego podejścia do badań naukowych i innowacji: strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie (O-000013/2022 – B9-0011/2022),
 - uwzględniając art. 136 ust. 5 i art. 132 ust. 2 Regulaminu,
 - uwzględniając projekt rezolucji Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii,
- A. mając na uwadze, że w strategii na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie uznano, że przesunięcia sił geopolitycznych stanowią wyzwanie dla praw człowieka, wartości i wolności akademickiej;
- B. mając na uwadze, że strategia ma upowszechniać zasady oparte na multilateralizmie, wzajemnej otwartości, równych warunkach działania oraz ekologicznych, cyfrowych, zdrowotnych, społecznych i innowacyjnych rozwiązaniach we współpracy z państwami trzecimi, przy jednoczesnym poszanowaniu praw podstawowych i wspólnych wartości;
- C. mając na uwadze, że strategia będzie wdrażana przez inicjatywy wzorowane na podejściu „Drużyna Europy”;
- D. mając na uwadze, że program „Horyzont Europa” pozostanie otwarty na świat, a Unia będzie dążyć do wspólnego rozumienia i wdrażania zasad, takich jak etyka i uczciwość w badaniach naukowych, równouprawnienie płci, różnorodność i inkluzywność, otwarte dane i otwarta nauka, wolność akademicka, standardy i kształtowanie polityki opartej na dowodach;
- E. mając na uwadze, że strategia ma zmobilizować naukę, technologię i innowacje do przyspieszenia zrównoważonego i inkluzywnego przejścia do społeczeństw i gospodarek opartych na wiedzy w krajach o niskim i średnim dochodzie;
- F. mając na uwadze, że wdrażanie programu dyplomacji naukowej zacieśniłoby partnerstwa Unii z państwami trzecimi i pomogło realizować cele dyplomatyczne;

⁽¹⁾ Decyzja Rady (UE) 2016/1841 z dnia 5 października 2016 r. w sprawie zawarcia, w i mieniu Unii Europejskiej, porozumienia paryskiego przyjętego na mocy Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 1).

Środa, 6 kwietnia 2022 r.

- G. mając na uwadze, że międzynarodowa współpraca w zakresie badań naukowych i innowacji jest integralną częścią europejskiej przestrzeni badawczej (EPB);
- H. mając na uwadze, że Europejska Rada ds. Innowacji i Europejski Instytut Innowacji i Technologii odegrają ważną rolę we wspieraniu innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up w inicjatywach współpracy z państwami trzecimi;
- I. mając na uwadze, że współpraca międzynarodowa w zakresie badań naukowych i innowacji zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ, porozumieniem paryskim i Europejskim Zielonym Ładem jest niezbędna i konieczna, aby wzmocnić zdrowie na świecie i opracować innowacyjne rozwiązania na rzecz sprawiedliwej transformacji ekologicznej i cyfrowej, a jednocześnie zadbać o znalezienie długoterminowej odpowiedzi na te wyzwania;
- J. mając na uwadze, że UE powinna dawać przykład, chroniąc unijne standardy własności intelektualnej i zwalczając ingerencje zagraniczne;
- K. mając na uwadze, że międzynarodowe badania naukowe i innowacje mogą istotnie przyczynić się do realizacji unijnej strategii w zakresie wodoru;
- L. mając na uwadze, że w strategii propaguje się współpracę z uprzemysłowionymi państwami trzecimi;
1. z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji pt. „Globalne podejście do badań naukowych i innowacji – Strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie”, w którym uznano, że nauka i innowacje są częścią tego samego systemu oraz że globalna współpraca musi uwzględniać wszystkie aspekty łańcucha wartości wiedzy;
 2. z zadowoleniem przyjmuje cel Komisji polegający na tym, by w globalnym podejściu Drużyna Europy łączyła swoje zasoby;
 3. uważa międzynarodową współpracę w zakresie badań naukowych i innowacji za integralną część odnowionej europejskiej przestrzeni badawczej i zwraca się do Komisji, aby wykorzystała potencjał odpowiednich działań i programów Unii do przyciągania talentów na całym świecie;
 4. przypomina o potrzebie ciągłego inwestowania w umiejętności i karierę naukowców, co powinno obejmować wspieranie cyrkulacji talentów;
 5. apeluje do Komisji, aby przewidziała konkretną rolę dla odpowiednich europejskich zainteresowanych stron w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz Parlamentu Europejskiego na Forum EPB na rzecz Transformacji;
 6. podkreśla potrzebę rozwijania przez Unię wielostronnej współpracy opartej na zasadach, aby sprostać kluczowym globalnym wyzwaniom gospodarczym, społecznym i środowiskowym, w przypadku których badania naukowe i innowacje powinny odgrywać kluczową rolę;
 7. przypomina, że układy o stowarzyszeniu z państwami trzecimi objęte zakresem art. 16 ust. 1 lit. d) rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa”⁽²⁾ można zawierać wyłącznie z państwami trzecimi i terytoriami, które zobowiązały się do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwego i równego traktowania praw własności intelektualnej, poszanowania praw człowieka, popartego instytucjami demokratycznymi;
 8. ubolewa nad ograniczoną rolą nauk społecznych i humanistycznych w poszczególnych obszarach współpracy światowej;
 9. podkreśla, że Europejski Instytut Innowacji i Technologii i Europejska Rada ds. Innowacji mogą odegrać kluczową rolę w ułatwianiu współpracy międzynarodowej oraz w uwalnianiu potencjału przedsiębiorstw typu start-up i scale-up poprzez ich udział w inicjatywach realizowanych z państwami trzecimi; zachęca wspólne przedsięwzięcia i inne unijne partnerstwa w zakresie badań naukowych i innowacji do zacieśnienia współpracy międzynarodowej;

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1).

Środa, 6 kwietnia 2022 r.

10. podkreśla, że globalna współpraca w zakresie badań naukowych i innowacji ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności Europy, a jednocześnie zauważa, że nie może to prowadzić do bezwarunkowej otwartości ze strony Unii; popiera podejście ogólne charakteryzujące się zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”;
11. popiera zasadę wzajemności w dostępie do programów badawczych, otwartej nauki i ochrony własności intelektualnej, a jednocześnie wymaga od partnerów poszanowania europejskich standardów ochrony własności intelektualnej i dostosowania się do nich; z zadowoleniem przyjmuje zestaw narzędzi służący przeciwdziałaniu zagranicznej ingerencji w badania naukowe i innowacje, ale nadal dąży do utrzymania otwartego podejścia do nauki i innowacji opartego na współpracy;
12. popiera stosowanie art. 22 ust. 5 rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa” w wyjątkowych przypadkach; wzywa jednak Komisję do opublikowania strategii dotyczącej uzasadnionych wyłączeń oraz do zainicjowania publicznej debaty na temat właściwego wykorzystania tych możliwości;
13. podkreśla potrzebę dostosowania globalnego podejścia do unijnej strategii przemysłowej i Europejskiego Zielonego Ładu, które stanowią siłę napędową dobrobytu oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego; wzywa do poświęcenia większej uwagi współpracy przemysłowej w ramach tej strategii;
14. podkreśla kluczową rolę półprzewodników w zapewnianiu europejskiej suwerenności cyfrowej; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy Komisji w tym względzie i zwraca uwagę na współpracę badawczą z państwami trzecimi stowarzyszonymi z istniejącymi programami unijnymi;
15. podkreśla ważną rolę europejskich małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) we współpracy międzynarodowej i zaznacza, że MŚP muszą mieć dostęp do doradztwa inwestycyjnego i instrumentów, które pomogłyby im zwiększyć innowacyjność, i muszą być w stanie rozbudowywać zdolności w celu przyciągnięcia talentów na całym świecie;
16. podkreśla, że UE powinna zadbać o to, by cała międzynarodowa współpraca badawczo-innowacyjna była prowadzona zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju ONZ, porozumieniem paryskim i Europejskim Zielonym Ładem i służyła ich realizacji, a także by sprzyjała rozwojowi innowacji i technologii zgodnie z zasadą „nie czyn poważnych szkód”;
17. zwraca się do Komisji i państw członkowskich o wsparcie i zobowiązanie się do zwiększonego transferu kluczowych technologii oraz rozwiązań środowiskowych i klimatycznych do krajów rozwijających się;
18. z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji dotyczący promowania synergii między Międzyrządowym Zespołem ds. Zmian Klimatu a Międzyrządową Platformą Naukowo-Polityczną w sprawie Różnorodności Biologicznej i Funkcjonowania Ekosystemów; uważa, że należy rozwijać odpowiednio dostosowane partnerstwa w zakresie badań naukowych i innowacji z państwami trzecimi i włączyć je w ramy szerszej współpracy gospodarczej i rozwojowej, np. w kontekście inicjatywy Global Gateway;
19. jest zdania, że globalne podejście do badań naukowych i innowacji powinno koncentrować się głównie na zdrowiu, profilaktyce i opiece zdrowotnej, a jego podstawą powinny być zasady otwartego dostępu, wymiany danych, zarządzania prawami własności intelektualnej oraz dostępności i przystępności cenowej; uważa, że zasady te powinny mieć zastosowanie do projektów badawczych, których celem jest opracowywanie produktów i technologii leczniczych służących społecznościom lokalnym, przy jednoczesnym zwiększeniu dostępu do usług zdrowotnych;
20. zaleca zacieśnienie współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi krajami i krajami o podobnych poglądach, aby znaleźć trwałe rozwiązanie problemu niedoboru surowców, oraz zwiększenie globalnych zdolności innowacyjnych w dziedzinie materiałoznawstwa i gospodarki o obiegu zamkniętym, a jednocześnie propagowanie zastępowania surowców krytycznych w celu zmniejszenia śladu środowiskowego w całym cyklu ich życia;
21. popiera wysiłki i inicjatywy Unii promujące dyplomację naukową, w tym opracowanie programu dyplomacji naukowej przez Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych;
22. z rosnącym zaniepokojeniem zauważa, że w Unii i na świecie nasila się presja na wolność akademicką, która jest też coraz częściej ograniczana;
23. wyraża zaniepokojenie rosnącą zależnością finansową europejskich uczelni od państw trzecich oraz konsekwencjami, jakie może to mieć dla wolności akademickiej;

Środa, 6 kwietnia 2022 r.

24. apeluje do Komisji, aby przygotowała wniosek w sprawie prawnej ochrony wolności akademickiej w Unii w traktatach oraz wprowadzała odniesienia do poszanowania tej wolności do układów o stowarzyszeniu;
25. wzywa Komisję, aby co roku w ramach śródkresowego przeglądu programu „Horyzont Europa” przedstawiała stan wolności akademickiej w Europie i w państwach trzecich, z którymi Unia zawarła jakiegokolwiek porozumienie o stowarzyszeniu lub o współpracy naukowej;
26. podkreśla, że Komisja musi pilnie wydać praktyczne wytyczne dla zainteresowanych stron w dziedzinie badań naukowych i innowacji dotyczące wolności akademickiej, aby zapewnić Unii bezpieczeństwo, dobrobyt i konkurencyjność;
27. wzywa państwa członkowskie i Komisję, aby wspierały działania i stworzyły unijny program na rzecz stypendiów akademickich lub pobyków dla zagrożonych naukowców;
28. podkreśla, że Unia ma do odegrania kluczową rolę w rozwoju otwartej nauki na całym świecie i w transgranicznej wymianie danych i wyników naukowych i współdzieleniu infrastruktury naukowej, zaznaczając, że musi jednocześnie przestrzegać zasady FAIR, zgodnie z którą dane muszą być możliwe do znalezienia, dostępne, interoperacyjne i nadające się do ponownego wykorzystania; zauważa jednak, że nie może to prowadzić do bezwarunkowej otwartości, i popiera ogólną zasadę „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”;
29. uważa, że kluczowym elementem skutecznego globalnego podejścia do badań naukowych i innowacji jest strategiczne podejście do międzynarodowej normalizacji, i oczekuje opracowania europejskiej strategii normalizacji;
30. podkreśla, że w ramach międzynarodowej współpracy w zakresie badań naukowych i innowacji Unia powinna wyznaczać wysokie standardy etyczne i kierować się nimi, a także zapewniać wysoki stopień rzetelności badawczej w tworzeniu światowej klasy nauki, a zarazem dbać o to, by badania i rozwój nowych technologii były zgodne z art. 19 rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa” i nie powodowały szkód dla środowiska;
31. podkreśla, że trzeba promować równouprawnienie płci i koncentrować się przy tym w szczególności na zwiększeniu kompetencji i roli naukowczyń; podkreśla, że należy bardziej uwzględniać aspekt płci w przedmiocie badań naukowych i innowacji oraz gromadzeniu zdezagregowanych danych i wyników, a jednocześnie zwiększać równowagę płci w zespołach ds. badań naukowych i innowacji; zwraca się do Komisji, aby dążyła do realizacji tych celów poprzez dialog i wymianę najlepszych praktyk z państwami trzecimi;
32. wzywa Radę i Komisję do zawarcia porozumienia międzyinstytucjonalnego z Parlamentem, aby zwiększyć jego rolę w zarządzaniu układami o stowarzyszeniu podpisanymi na mocy art. 16 ust. 1 lit. d) rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa” ze względu na ich głęboko polityczny charakter oraz wpływ na budżet obecnych i przyszłych programów ramowych;
33. podkreśla, jak ważne jest dążenie do synergii i zacieśnienia współpracy w ramach programów działań zewnętrznych Unii, takich jak Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej, inwestycje w rozwój globalnej infrastruktury w ramach Global Gateway oraz Instrument Pomocy Przedakcesyjnej, aby budować zdolności w krajach partnerskich w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz szkolnictwa wyższego, przy jednoczesnym wzmocnianiu już istniejących partnerstw, w szczególności z partnerami afrykańskimi; uważa, że równie ważne jest budowanie zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji w delegaturach UE na całym świecie, aby zapewnić prawdziwie międzynarodowe podejście do unijnych badań naukowych i innowacji;
34. podkreśla potrzebę wzmocnienia badań naukowych i innowacji w ramach współpracy UE z krajami o niskim i średnim dochodzie w kluczowych obszarach, takich jak zmiana klimatu, zdrowie, gotowość na wypadek epidemii, cyfryzacja, bezpieczeństwo żywnościowe i żywienie;
35. zauważa, że unijna strategia w zakresie wodoru będzie wymagała importowania czystego wodoru; podkreśla, że południowe kraje basenu Morza Śródziemnego mają ogromny potencjał w zakresie wykorzystania czystego wodoru i jego eksportu do Europy; uważa ponadto, że takie przyszłe stosunki handlowe najbardziej ułatwiłoby zaangażowanie wszystkich partnerów w działania w zakresie badań naukowych i innowacji, które będą stanowić podstawę strategii w zakresie wodoru; apeluje do Komisji, aby rozważyła możliwość rozszerzenia finansowania unijnych partnerstw na rzecz badań naukowych i innowacji, takich jak partnerstwo w dziedzinie badań i innowacji w regionie Morza Śródziemnego (PRIMA), bez odchodzenia od głównych celów, w szczególności opracowania wspólnych innowacyjnych rozwiązań, których pilnie potrzebuje region Morza Śródziemnego;

Środa, 6 kwietnia 2022 r.

36. z zadowoleniem przyjmuje odnowione poparcie polityczne dla pogłębienia współpracy transatlantyckiej za pośrednictwem różnych forów handlowych i technologicznych oraz popiera dalszą intensyfikację współpracy naukowej między UE a USA;
37. podkreśla, jak ważne jest, aby wspierać wysiłki w zakresie badań naukowych i innowacji oraz zacieśnić współpracę z krajami południowego i wschodniego sąsiedztwa w celu propagowania rozwoju, pokoju i stabilności geopolitycznej;
38. zdecydowanie potępia brutalną napaść Federacji Rosyjskiej na Ukrainę; apeluje, aby Komisja – w ramach programu „Horyzont Europa” – opracowała we współpracy z rządem Ukrainy zaproszenia do zgłaszania projektów dotyczących wzmocnienia ukraińskiego sektora naukowego i współpracy między Unią a Ukrainą; wzywa Unię do zerwania wszelkiej współpracy naukowej i badawczej z Federacją Rosyjską, podmiotami rosyjskimi i podmiotami europejskimi kontrolowanymi przez podmioty rosyjskie, a także do stosowania takiego samego podejścia do każdego kraju popierającego rosyjskie działania wojenne;
39. zachęca, aby zgodnie z układem o stowarzyszeniu UE-Gruzja opracować politykę innowacji obejmującą Gruzję i Kaukaz Południowy;
40. wzywa rządy Szwajcarii i Zjednoczonego Królestwa oraz Komisję, aby przywróciły konstruktywne stosunki jako podstawę ściślejszej współpracy i potencjalnego stowarzyszenia z programem „Horyzont Europa”;
41. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Komisji i Radzie oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.
-